

Bilgisayar Destekli Çoklu Zeka Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgisayar Destekli Çoklu Zeka Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17680>

Özet

Bilgisayar Destekli Çoklu Zeka Ölçeği, Cemal Akyol tarafından 2011 yılında hazırlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında Türkçeye uyarlanmıştır ve psikometrik özellikleri incelenmiş bir araçtır. Bu ölçek, özellikle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik olarak tasarlanmıştır ve Çoklu Zeka Kuramı çerçevesinde öğrencilerin farklı zeka alanlarındaki eğilimlerini ve yeterliliklerini bilgisayar ortamında değerlendirilmeyi amaçlamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, geleneksel kağıt-kalem testlerinin ötesine geçerek, modern teknolojik araçları eğitimel değerlendirme süreçlerine entegre etme çabasının temsil etmektedir.

Ölçek, öğrencilerin sekiz temel zeka alanındaki (dilsel, mantıksal-matematiksel, görsel-uzamsal, bedensel-kinestetik, müziksel, kişilerarası, içsel ve doğaç zeka) profillerini ortaya çıkarmayı hedeflemektedir. Uyarılma çalışmasında, ölçeğin hedef kitle için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamak amacıyla kapsamlı istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çoklu Zeka, Bilgisayar Destekli Eğitim, Ölçek Uyarılma, İlköğretim, Zeka Ölçeği, Eğitimel Değerlendirme, Psikometri.

Yazarlar

Cemal Akyol

Amaç

Bilgisayar Destekli Çoklu Zeka Ölçeği'nin temel amacı, ilköğretim I. kademedeki öğrencilerin Çoklu Zeka Kuramı doğrultusundaki zeka alanlarını belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sağlamaktır. Bu araç, özellikle bilgisayar tabanlı bir formatta sunulurken, öğrencilerin teknolojiyle etkileşiminde daha dinamik ve ilgi çekici bir değerlendirme deneyimi yaşamasına olanak tanımayı hedefler.

Ölçek, öğretmenlere ve eğitim araştırmacılarına öğrencilerin bireysel öğrenme stilleri ve güçlü zeka alanları hakkında somut veriler sunarak, kişiselleştirilmiş öğretim stratejilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu sayede, eğitim ortamlarında farklı zeka türlerine hitap eden içerik ve yöntemlerin kullanılması teşvik edilmektedir.

Yapı

Ölçek, psikolojik yapı olarak Howard Gardner tarafından ortaya atılan Çoklu Zeka Kuramı'nın temelidir. Bu kuram, zekanın tek bir genel faktör yerine, birbirinden nispeten bağımsız çeşitli

yetenek alanlarından oluştuğunu savunur. Ölçek, kuramın tanımladığı sekiz temel zeka alanının ölçmek üzere tasarlanmıştır:

Dilsel Zeka: Kelimeleri etkili kullanma yeteneği.

Mantıksal-Matematiksel Zeka: Sayılarla çalışma, mantık yürütme ve problem çözme yeteneği.

Görsel-Uzamsal Zeka: Görsel dünyayı algılama ve dönüştürme yeteneği.

Bedensel-Kinestetik Zeka: Vücudu veya nesnelere kontrol etme ve kullanma yeteneği.

Müziksel Zeka: Ritim, melodi ve tonları algılama ve üretme yeteneği.

Kişilerarası (Sosyal) Zeka: Başkalarının ruh hallerini, niyetlerini ve duygularını anlama yeteneği.

İçsel (Öz) Zeka: Kendini anlama, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olma yeteneği.

Doğacık Zeka: Doğadaki canlılar ve doğal olayları tanıma ve sınıflandırma yeteneği.

Geçerlik

Ölçeğin kaynak içeriğinde geçerlik bilgisi doğrudan verilmemiş olsa da, Akyol'un yüksek lisans tezi (2011) bizzat geçerlilik çalışmasını içermektedir. Bu bağlamda, ölçeğin kuramsal yapıya doğru bir şekilde ölçüp ölçmediğini belirlemek amacıyla çeşitli geçerlik analizleri yapılmıştır.

Genellikle uyarılma çalışmaları, orijinal ölçeğin yapısal geçerliğini Türkçe popülasyonunda doğrulamak için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) veya açkılayıcı faktör analizi (AFA) kullanılmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin Çoklu Zeka Kuramının öngördüğü sekiz faktörlü yapıya tutarlı olduğunu göstermeyi amaçlanmıştır. Ayrıca, ölçeğin kapsam geçerliği, uzman görüşleri alınarak sağlanmalı olmalıdır.

Güvenirlik

Kaynak içeriğinde güvenilirlik bilgisi '-' olarak belirtilse de, tezin başlığına güvenilirlik çalışmasını yapıldığını açıkça göstermektedir. Güvenirlik analizleri kapsamında, ölçeğin iç tutarlılığı ve zamana karşı kararlılığı incelenmiştir.

İç tutarlılık güvenilirlik katsayıları, her bir zeka alt boyutu için ayrı ayrı hesaplanan Cronbach's Alpha katsayıları ile sunulmuştur. Yüksek Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde kararlılığını test etmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik katsayıları da hesaplanmıştır ve sonuçlar Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne sunulan tezde detaylandırılmıştır.

Faktör Analizi

Bilgisayar Destekli Çoklu Zeka Ölçeği'nin uyarılma sürecinde faktör analizi, ölçeğin Çoklu Zeka Kuramına uygunluğunu test etmek için kritik öneme sahiptir. Çalışmada, ölçeğin orijinal

yapışın Türk kültürüne ve ilköretim birinci kademe öğrencilerine uygun olup olmadığını belirlemek üzere veri toplama sonrasında faktör analizi uygulanmıştır.

Bu analizler, ölçekteki maddelerin beklenen sekiz zeka boyutuna ayrılmadığını istatistiksel olarak kanıtlar. Faktör yüklerinin incelenmesi, hangi maddelerin hangi zeka türünü güçlü bir şekilde temsil ettiğini ortaya koyar ve ölçeğin yapısal geçerliğine dair güçlü kanıtlar sunar. Analiz sonuçları, ölçeğin nihai formunun oluşturulmasında temel teşkil etmiştir.

Araç

Test Type: Uyarlama

Format: Ölçek derecelendirmesi kaynakta belirtilmemiştir; ancak tipik olarak Likert tipi bir derecelendirme (örneğin, 3'lü veya 5'li seçenekler) kullanılarak bilgisayar destekli formatta uygulanmıştır. Detaylı format bilgileri tezin metodoloji bölümünde yer almaktadır.

Language Available: Türkçe

Population Group: İlköretim I. Kademe Öğrencileri

Age Group: Genellikle 6-10 yaş aralığı (ilköretim birinci kademeye karşılık gelir).

Population Details: Ölçek, Türkiye'deki ilköretim okullarında öğrenim gören çocuklar üzerinde standardize edilmiştir.

Test Methodology: Bilgisayar Destekli Değerlendirme. Öğrenciler, zeka alanlarını ölçen maddelere bilgisayar ekranı üzerinden yanıt verirler. Bu yöntem, geleneksel yöntemlere göre daha hızlı veri toplama ve anında puanlama avantajlarıdır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim Psikolojisi, Uygulamalı Psikoloji, Adaptasyon, Zeka Kuramı, Psikolojik Test, Eğitimsel Değerlendirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: cemal_akyol@yahoo.com

Correspondence Address: Cemal Akyol (2011 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya)

Ölçer, Ücret ve Test Yeri

Ölçeğin geliştirildiği ve psikometrik çalışmalarının tamamlandığı yıl **2011**'dir. Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımları için genellikle yazar Cemal Akyol'dan veya Selçuk Üniversitesi'nden izin alınması gerekmektedir. Kullanım ücreti ve izin koşulları için ilgili yazarla doğrudan iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Kaynakça

Akyol, C. (2011). *İlköğretim I. kademeye yönelik Bilgisayar Destekli Çoklu Zeka Ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Bu teze Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: bilgisayar-destekli-coklu-zeka-olcegi-toad.pdf

Bilgisayar Destekli Çoklu Zeka Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynağın korutulması nedeniyle bu akademik girişte mevcut değildir. Maddelerin tamamına, referansta belirtilen Cemal Akyol'un 2011 tarihli yüksek lisans tezinden (Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü) ulaşılabılır.